

Stonehenge, Avebury

FOTO: LUMÍR PECOLD

Všchno, co se dá o nich dozvědět, je, že tam stále ještě stojí, napsal o megalitických stavbách na Salisburské plošině Daniel Defoe. A vlastně dodnes se o nich neví o mnoho víc. Proslulost a záhadnost se ale žádá z těchto staveb nevyrovná kamennému monumentu Stonehenge. Ten zůstává tajemstvím. Nevíme, kdo ho postavil a proč. Víme jen, že stavitelé měli výborné znalosti astronomie a geometrie.

Merlinovy čáry?

Stonehenge vznikl v několika fázích, mezi některými z nich je víc než tisíc let. V první fázi vznikl příkop kruhového tvaru – asi v roce 2950 př. Kr. Na určení data použili britští vědci poprvé v archeologii zdokonalenou metodu určování stáří pomocí radioaktivního uhlíku zkombinovanou s inovovaným programem matematické analýzy. Později přibýly uvnitř příkopu dva koncentrické kruhy z modrých kamenů kyzové mědnaté břidlice. Tyto kameny byly později odstraněny a asi kolem roku 2300 př. Kr. dostal Stonehenge přibližně dnešní podobu. Kolem roku 1600 př. Kr. byla stavba, neznámo proč, ponechána osudu.

Dominantní je především kruh z ohromných šedých pískovcových pilířů, které dříve podpíraly horizontální překlady – těch se zachovalo jen šest. Uvnitř kruhu následuje nejdřív

ve kruh z modrých kamenů a pak komplex obrovských kamenných kvádrů postavených ve tvaru podkovy. Vždy dva pilíře nesly jeden překlad. Uvnitř podkovy je pak seřazena podkova z modrých kamenů a tzv. Oltářní kámen.

Zdá se, že různé generace stavitelů Stonehenge modré kameny vícekrát nově uspořádaly. Právě tyto kameny podnítily řadu spekulací. Pro neobvyklé geologické složení se dlouho myslelo, že pocházejí z pohorí Prescelly v jižním Walesu a že byly dopraveny po vodě na vorech. V poslední době ovšem teorii geologové zpochybnili, zjistili, že kameny jsou příliš rozmanité, než aby pocházely z jediného naleziště. Pravděpodobně tedy byly do okolí Stonehenge doneseny z různých míst pohybem ledovce. Dle nejradikálnějších představ se sem dostaly z Irska díky magické síle kouzelníka Merlina a do Irska je z Afriky přinesli obři.

Chrást či observatoř?

Co vlastně bylo Stonehenge – sluneční chrám, lunární ob-

servatoř, pramen léčivé energie nebo místo pro kultovní obřady? Nabízejí se četné hypotézy, od tajemných až po absurdní.

Geoffrey z Monmouthu v „History of the Kings of Britain“ zaznamenal již ve 12. století domněnku, že kameny Stonehenge i jiných megalitů mají léčivé vlastnosti.

Domněnky o astronomické observatoři podporuje skutečnost, že přímkou procházející Podpadkovým a Oltářním kamenem směřuje k bodu na obzoru, kde uprostřed léta vychází slunce. Lidé, kteří věří v náboženský význam Stonehenge, tady každý rok oslavují den letního slunovratu.

V lidové tradici bývá Stonehenge nejčastěji dáván do souvislosti s druidy, kteří měli o astronomické jevy zvláštní zájem. Ale tato teorie také pokulhává, protože nebere v úvahu vysoké stáří Stonehenge. Druidové patří ke keltskému kulturnímu okruhu, a přestože měli možná se Stonehenge něco společného, určitě jej nepostavili.

Ani teorie spisovatelů Toma Lethbridge nebo Ericha von

Dänikena o starověkých návěštěvnících z vesmíru nejsou udržitelné. A tak dnes víme, k čemu určitě tyto stavby nesloužily, ale jaký byl jejich skutečný význam, to zůstává tajemstvím.

Avebury

Asi 35 km od Stonehenge leží další z významných megalitických staveb v hrabství Wiltshire – Avebury. Jde pravděpodobně o pozůstatky největšího kruhu z kamenů na světě. Odhad udává, že původně ho tvořilo 274 balvanů a pravděpodobně existovalo ještě dalších 97 párů stejných kamenů, které lemovaly příchodovou cestu. Celý prostor obklopoval Velký příkop široký 21 m, který vymezoval ohromný areál o rozloze téměř 12 ha. Uvnitř byly z kamenů postaveny tři soustředné kruhy. Na rozdíl od Stonehenge tyto kameny nebyly otesávány ani zdobeny, ale i tady byly všechny pokusy odhalit tajemství účelu této stavby marné.

Co vedlo lidi z mladší doby kamenné, aby stavěli tak ohromné stavby? Jaká síla je přiměla věnovat tolik energie na dopravu a vztyčování balvanů? To jsou otázky, na které už asi nikdy nedostaneme odpověď, přesto ale, když se ocitnete mezi těmi kameny, cítíte, jak na vás vyznařují nepostihnutelnou spirituální sílu. ●

LUMÍR PECOLD

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Stonehenge leží na Salisburské plošině, 3 km na západ od Amesbury v hrabství Wiltshire a 16 km severně od Salisbury, na křižovatce silnic A 303 a A 344/360. Nejbližší železniční stanice jsou Salisbury a Grately, obě vzdálené asi

16 km. Stonehenge, Avebury a další megalitické stavby byly zapsány na seznam UNESCO v roce 1986. Kompletní Seznam světového dědictví UNESCO v češtině: www.ingema.net